

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. I. Definitio Infiniti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

si ipse quiesceret in naui, quia per proprium motum contrarium aliquando retardatur motus versus Orientem: quod si aequali velocitate ipse a nauis moueatur, semper manebit sub eodem puncto fixo caeli. Vnde, si cepit moueri à rostro nauis in puppim, etiam si videatur mutasse locum, verè tamen non mutauit; quia dum ipse accessit à rostro in puppim, puppis accessit ad locum ubi erat rostrum, nam eadem est distantia à rostro in puppim, ac à puppi in rostrum, & aliunde uterque aequali velocitate mouetur; ergo homo ille in illo casu non mutauit locum respectu puncti fixi in caelo. Confirmatur & explicatur amplius: pone supra hominem & nauim signum aliquod fixum, rogo, vel quando homo in naui currit à prora in puppim, manet semper sub eo fixo signum, & sic non mouetur, neque versus Orientem neque versus Occidentem, vel transit post illud signum ad Occidentem, & tunc solum mouetur versus Occidentem, & nullo modo accedit Orientali: vel non transit post signum, sed elongatur ab eo versus Orientem, & tunc solum accedit ad Orientem, & recedit ab Occidente:

transire autem simul & semel post illud signum ad Orientem & Occidentem, non potest; ergo non potest simul naturaliter motibus contrariis moueri. Diuinitus verò, si duobus in locis ponatur corpus, fieri id potest, ut infra dicam suo loco.

Quies, contraria motui, est persistèntia interminu acquisito. Potest esse duplex; alia *negatiua*, id est persistèntia in carentià formæ, ut quam habet voluntas v. g. dum est sine amore aut sine odio: & *positiua*, quæ est possessio formæ positivæ, ut v. g. persistèntia caloris in subiecto.

Aduerte Primò: sicut non potest esse motus ad duos terminos contrarios, ita nec posse esse simul quietem sub illis, sed solum sub altero illorum disfunctione.

Aduerte Secundò: quietem addere supra acquisitionem formæ persistèntiam in ipsa formâ, ex communi acceptione quietis: & ratione huius differt à motu; vnde in primo instanti quores acquiritur, propriè non est quies sub illâ. Sed quæstio est de modo loquendi, & parui momenti.

DISPUTATIO DECIMATERTIA.

De Infinito.

SECTIO I.

Definitio Infiniti.

INFINITUM est id quod caret fine. V. g. duratio à parte potest futura in æternitate, est infinita, quia non habet terminum. Item à parte antè duratio Dei est infinita, quia non habuit principium. Infinitum aliud est in *multitudine*, quod includit infinitas unitates, quæ numerari successiue numquam possunt, ita ut finiantur; aliud in *magnitudine*, ut si infinitæ partes materiæ inter se vniuntur, facerent materiam infinitam in magnitudine: aliud in *intensione*, ut si in eodem subiecto infiniti gradus caloris ponerentur. Hæc tria infinita solum sunt in aliquo genere, & secundum quid, quia in alio genere habent finem: nam virga v. g. infinite longa habet finem in latitudine, & materia infinite magna habet finem in perfectione essentiali. Aliud infinitum est in *perfectione*, seu in *essentiâ*, & est illud quod habet omnem perfectionem possibilem, & hoc solum Deo conuenit, quia est infinitus simpliciter, & in omni genere.

Secundò aduertendum est, vnum infinitum esse posse maius alio. Probat clarè, quia quolibet infinitum (non loquor de Deo) componitur ex duabus medietatibus infinitis: nam si illæ essent finitæ seorsim, etiam coniunctæ essent finitæ, quia finitum additum finito non facit infinitum. Ratio à priori, quia finitum potest successiue pertransiri in tempore; vnde duo finita in tempore, licet tantumdem longiori, poterunt pertransiri; ergo illæ duæ solæ non possunt facere infinitum; debet ergo quælibet esse infinita. Atqui quælibet est minor quam totum, quia totum

includit illam partem & aliam tam magnam, ergo vnum infinitum potest esse minus vel maius alio. Confirmatur, quia infiniti homines possibiles, plures haberent manus & oculos, ac capillos, quam ipsi homines sint in se; ergo maius esset infinitum capillorum quam hominum. Deinde, occidat Deus ex illis hominibus tres vel quatuor; qui remanerent, essent infiniti, & non totidem ac antea, ergo: ex quo fit, posse fieri additionem infiniti. Vbi aduerte, nonnullos acriter contendere, non posse vnum infinitum esse maius altero in ratione infiniti. Sed hi faciunt quæstionem de nomine, in qua nolo mihi caput frangere: concedas mihi, quod lumine naturæ ita videtur per se notum, ut nec ab amante posse negari videatur, in infinito hominum plures esse oculos & capillos, quam ipsi homines sint: postea verò non curo, si dicas, in ratione infiniti esse æquales, quia hoc pertinet ad modum loquendi.

Tertiò aduertendum est contra communem recentiorum sententiam, posse vnum infinitum, in multitudine v. g. aut in magnitudine, claudere inter duas unitates, vel duo puncta determinata. Probat autem euidenter, quia inter hominem & lapidem clauduntur infinitæ species animalium inæquales inter se, respectu quarum homo est vltimus, quia est perfectissimus illarum; & lapis est primus, quia est imperfectissimus illarum. Item, siquidem vnum infinitum potest esse maius alio, ut diximus, ponamus virgam infinite longam versus Orientem, finitam tamen versus Occidentem; in primis hæc virga versus Occidentem habet punctum determinatum à quo incipit. Da ergo ulterius, illam à Deo diuidi in duas, etiam tunc versus Orientem manebit punctum determinatum, ultra quod non sit aliud, nempe illud quod amisit vnionem continuatiuam cum aliâ parte, quod punctum proculdubio assignabile

signabile est à Deo, quandoquidem illi abstulit Deus vnionem; ergo illa virga haberet duo puncta determinata & signabilia, intra quæ clauderetur, quantumuis esset infinite longa. Deinde, si Deus ex infinitis gradibus intentionis tolleretur medietatem, adhuc qui remaneret essent infipiti, & haberent primum & vltimum. De primo nullus dubitat: de vltimo probatur (& pone, claritatis gratia, eos esse dissimiles inter se) nam maneret aliquis gradus, qui amisisset vnionem cum ablati, & solum maneret vnus cum præcedentibus; ille autem esset vltimus, quia ultra illum non esset alius, & omnes ante ipsum. Quod si infinitum sit in magnitudine, necessarium debet esse aliquod punctum quod non habeat aliud post se, quia non omnia puncta habent aliud post se. Confirmatur in sententia constituyente infinita indiuisibilia & puncta in continuo, v.g. in ligno, quod tamen habet duo puncta terminatiua, inter quæ clauditur tota illa infinitudo; & si ab vno ad aliud percurras successiue, non poteris omnia pertransire, etiam per eternitatem.

Sed dices: Si infinitum habet vltimum, iam non est infinitum, cum claudatur terminis, & habeat finem. Respondeo, infinitum non excludere propriè vltimum, modo à me explicato: nam præcisè in eo, quod ex vno termino ad alium successiue perueniri nequeat, consistit essentia infiniti, vt in exemplo posito de infinitis speciebus entis, inter hominem & lapidem inclusis, manifestè cernitur. Aduerte tamen, illud punctum vltimum non dicendum propriè terminum: quia terminus applicatur solum, ex communi acceptione, ad rem finitam; vnde solum est dicendum, dari duo puncta vel duo indiuidua, inter quæ tota magnitudo aut multitudo infinita claudatur.

Quartò aduerte, infinitum aliud esse categorematicum, quod propriè in se actu includit infinitas partes; aliud esse infinitum syncategorematicum, quod licet in se finitum sit, quia tamen ei possunt addi plures & plures partes in infinitum, dicitur syncategorematicum non à se, sed à partibus quæ possunt addi in infinitum.

SECTIO II.

Deus cognoscit infinitas creaturas possibiles.

Non defuere qui dixerint, à Deo non potuisse produci creaturas alias, neque in specie, neque in indiuiduo, ab his quæ de facto productæ sunt. Ita Abaylardus, Wicleffus, Ioannes Husius, & alij hæretici, quorum sententia damnata est in Concilio Constantiensi Sessione 15. Alij Catholici, licet sentiant à Deo potuisse plures alias creaturas produci numero & specie physice diuersas ab his quæ de facto existunt, censent tamen, omnes illas esse finitas numero. Ita Scotus, Durandus, & alij apud Mendozam Disputatione 13. Physicorum § 7. Refert etiam pro eâ Caletanum; sed immeritò, quia licet 3. Parte, quæst. 7. à num. 12. neget, gratiam posse in infinitum augeri, non propterea negat indiuidua & species infinitas possibiles.

Contra utroque ex Concilio Constantiensi agunt recentiores, verum immeritò, tum quia

hæretici Deum finxere operantem ex necessitate naturæ, tum quia consequenter docuere, solum posse ab eo produci quæ de facto existunt; Catholici autem Auctores relati, in nullo horum cum hæreticis conueniunt, imò ab illis longè diffident; neque quia in propositione integrâ hæreticorum à Concilio damnatâ includatur aliqua particula, in quâ videntur conuenire hi Catholici, scilicet, *sed animas vsque ad certum numerum creare, &c.* ideo Catholici à Concilio damnantur, quia hoc solum damnauit propositionem integram hæreticorum, non autem quamlibet illius propositionis partem truncatam, & per se sumptam: persæpe enim propositio aliqua complexa est falsa, cum tamen aliqua ex simplicibus vera sit; neque quia tota dicatur falsa, ideo qualibet seorsim falsa censenda est, vt in hac propositione, *Deus non solum potest peccare, sed bene operari, tota propositio falsa est*; illa autem aduersatiua, *sed bene operari*, verissima; non ergo potest ex Concilio agi contra hos Catholicos. Adde, illam propositionem, licet primo fuerit posita inter doctrinam Ioannis Wicleffi, non tamen pertinere ad eas quæ à Concilio & Martino V. damnatæ sunt, sed omittam, sicut & aliquas alias Philosophicas, quæ in primâ relatione continebantur.

Ratione deinde iidem insurgunt contra Scotum: quia, si creaturæ possibiles sunt finitæ, demus ergo eas esse centum v.g. quæ duo contradictoria sequuntur si sunt centum & duæ, & sic in infinitum, adduntque ridiculum esse, & homine Philosopho indignum, id inficiari. Verum retorqueo argumentum contra ipsos euidenter, & do illis, creaturas possibiles esse infinitas; peto, cur non sint possibiles alia ultra illas, vel quæ contradictoria sequantur in eo, quod illis addantur alia duæ, siquidem vnum infinitum potest esse maius alio, nec ex conceptu infiniti repugnat illis fieri additionem. Respondebis, quia in illo infinito iam sunt omnes possibiles. Sed contrâ, quia de hoc quæro rationem, cur scilicet in illo infinito includantur omnes possibiles, nec possit illis infinitis vlla alia addi. Nec sumo illud aggregatum, supponendo esse in illo omnes possibiles, in hoc enim sensu esset stulta interrogatio; sicut etiam quando & hi argumentantur contra Scotum & alios, non sumunt illam collectionem finitam, supponendo ibi iam esse omnes: tunc enim facile Scotus redderet repugnantiam, quia scilicet supra omnes non possunt esse alia. Sumo ergo illud aggregatum infinitum, & de illo rogo, cur supra illud non possint esse alia plures, & consequenter, cur ibi sint omnes possibiles. Hac instantia argumenti est fortissima: nam cum infinitum non eo ipso quod infinitum sit, continet omnia possibilia, parum conducit vt in illo acervo dicantur esse omnia possibilia, dicere illum esse infinitum: nec video, quid ei responderi possit. Sicut ergo dicis, ibi esse omnes possibiles in tuo acervo, idem dicit Scotus de suo.

Secundò arguunt: Quia ultra diem iudicii potest Deus mouere caelum in infinitum, ergo sunt possibiles infiniti motus. Respondebunt aduersarij, non esse possibiles diuersos motus caelorum in infinitum, sed necessariò Deum, si uellet caelum mouere in infinitum, reproducturum eos motus. Idem etiam dicent de cogitationibus Beatorum & damnatorum per eternitatem futuris. Sed